

26. *Чередниченко О.І.* Про мову і переклад / Олександр Іванович Чередниченко. – К.: Либідь, 2007. – 248 с.

Прийняті скорочення

ЛЭС: Лингвистический энциклопедический словарь / [под ред. В. Н. Ярцевой]. – М., 1990. – 685 с.

СЗТ: Словник законодавчих термінів/ *Ред. Н. Стрілець.* – К.: Основа, 2000. – 604с.

ODL : Oxford Dictionary of Law / Ed. by E. A. Martin.– Oxford University Press, 2003.– 552 p.

Summary

The article deals with the ways of linguistic representation of criminal law notions in English and Ukrainian languages. Semantic correlations are the basic means for modeling the lexico-semantic system. The internal structure of the word or its meaning is the word's semantic structure. Each separate meaning is the subject to structural analysis in which it may be represented as sets of semantic components that verbalize notions in the language system. In order to reveal the semantic structure of the words denoting the criminal law notions in British and Ukrainian legal systems the method of dictionary definitions, the semantic opposition method and the componential analysis have been applied. Comparative analysis of the lexis manifesting criminal law notions in English and Ukrainian languages has made it possible to find out semantic divergences as well as similarities in the conceptual representation of criminal law notions.

УДК: 81'37: 811.161. +811.111+811.133.1

ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНА КАТЕГОРІЯ ЖИТТЯ В НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЯХ (на матеріалі української, англійської та французької мов)

Сорока Т.В.

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

У сучасних лінгвістичних розвідках мовних образів світу, виокремлених шляхом аналізу значень різних слів, нагальною постає необхідність дослідження в порівняльному аспекті засобів фіксації та передачі аксіологічного знання – слів на позначення цінностей – з точки зору маніфестації ними навколишнього світу та відтворення категоріальних фрагментів мовних картин світу.

З позицій сучасної науки, цінностями вважають «ключові життєві орієнтири, спонукальні механізми людської діяльності і саму діяльність, результати історичного розвитку суспільства (матеріальну і духовну культуру). Відмінність між матеріальними і духовними цінностями полягає в тому, що матеріальні цінності служать для задоволення практичних потреб людей, а духовні (наукові, соціально-політичні, моральні, релігійні та ін.) характеризують вищі запити

людини» [1, с. 32]. Носіями і «виробниками» цінностей виступають спільноти різного рівня: людство, конкретно-історичне суспільство, етнос, клас, верства, соціальна група, мала група. Відповідно виділяють загальнолюдські, суспільні, класові та групові цінності. Ієрархічний характер місця спільнот різного рівня у соціальній структурі обумовлює відповідну ієрархічність цінностей. Отже, загальнолюдські цінності займають найвищу позицію в ієрархії цінностей, що обумовлює як визнання їх в якості головних соціальних регуляторів суб'єктами всіх соціальних груп, так і включеність їх (в більшій або меншій мірі) до цінностей інших рівнів спільнот. Таким чином, загальнолюдські цінності, з одного боку, утворюють базис (основу) всієї системи цінностей, а з іншого, як найбільш універсальний соціальний регулятор, що забезпечує цілісність людського життя в масштабах людства, такі цінності носять фундаментальний характер в тому розумінні, що вони – головні, основні [4, с. 498] цінності у кожній соціальній спільноті і групі. До таких цінностей належать *благо, добро, свобода, істина, любов, життя* та ін., які в силу своєї притаманності переважній більшості людей стали основою тих цінностей, які увійшли до світосприйняття людини як фундаментальні.

Наукова розробка системи цінностей, запропонована В.Г. Нестеренко, складає «смисловий базис людського життя» [2, с. 224-229]. *Життя*, в свою чергу, визнаване за цінність, являє собою «матір всіх можливостей» (за Ортега-і-Гассет), ствердження блага в його безпосередності. Укорінюючись як інстинкт і особистісна цінність, життя виявляє споконвічний, вихідний екзистенціал буття “Я” і відокремлює його від буття інших, концептуалізується у пошуку цілей і сенсу існування.

В.Ужченко, порівнюючи загальнокультурні й етнокультурні концепти, уточнює, що *загальнокультурні концепти* – це концепти, що віддзеркалюють загальнолюдські цінності й вписані в культурно-глобальний контекст (концепти Життя, Смерть, Воля); *етнокультурні концепти* – це вербалізовані феномени з етнокультурним компонентом, уписані в культурно-національний (культурно-ареальний) контекст (для українців – це концепти Віз, Хата, Рушник; для донецького ареалу – Шахта, Лава) [3].

В зв'язку з цим виявляється доцільним розглядати загальнокультурну категорію ЖИТТЯ як концепт загальнолюдської цінності, оскільки вважаємо, що установка на життя виявляється як фундаментальна аксіологічна функція людини, яка шукає в історії, дійсному чи передбачуваному майбутньому, змістовної відповіді на питання про життя як світоглядну істину.

Мета статті – виявити національно-культурну специфіку категорії ЖИТТЯ в українській, англійській та французькій фраземіці.

Досягнення мети передбачає виконання таких **основних завдань**:

1) установити аспекти категорії ЖИТТЯ в українській, англійській та французькій мовах;

2) з'ясувати семний склад лексем *життя, life, vie* – репрезентантів однойменної категорії;

3) охарактеризувати факти актуалізації семного складу лексем *життя*, *life*, *vie* у фраземіці трьох мов.

Категорія ЖИТТЯ в трьох лінгвокультурах ґрунтується на загальних взаємопов'язаних аспектах – 1) 'Існування' (англ. 'Existence'; франц. 'Existence'); 2) 'Діяльність' (англ. 'Activity'; франц. 'Activité'); 3) 'Вітальність' (англ. 'Vitality'; франц. 'Vitalité'); 4) 'Тривалість' (англ. 'Duration'; франц. 'Durée'); 5) 'Дійсність, реальність' (англ. 'Reality, actuality'; франц. 'Réalité'); 6) 'Якість' (англ. 'Quality'; франц. 'Qualité').

Представленими аспектами ЖИТТЯ виступають відповідні семантичні ознаки, під якими розуміємо сукупності лексичних значень, згрупованих за тематичним принципом. Комплексне об'єднання семантичних ознак формує понятійний зміст лексем *життя*, *life*, *vie*, які в дослідженні розглядаються не тільки як одиниці мовного, але й культурного плану. Актуалізація семного складу у фразеологічних виразах дає можливість простежити ступінь превалювання образного й оцінного компонентів в семантиці слів *життя*, *life*, *vie*. Процедура моделювання понятійного змісту слів на позначення категорії ЖИТТЯ через установлення їх ознакових конститuentів в трьох мовах ілюструється в таблицях:

ЖИТТЯ		
	Словникові дефініції (Лексичні значення)	Семантичні ознаки
1	“Вища форма існування матерії, найхарактернішими рисами якої є обмін речовин, самооновлення, самовідтворення”; “Сукупність явищ, що характеризують існування, визначають розвиток чого-небудь”	1. 'Існування'
2	“Прояв фізичних і духовних сил живих істот”	2. 'Діяльність'
3	“Пожвавлення, посилення діяльності живих істот”; “Жива істота”	3. 'Рух'
4	“Період існування кого-небудь; вік”; “Біографія”; “Стан живого організму в стадії розвитку, зросту”	4. 'Тривалість'
5	“Те, що реально існує”; “Дійсність”	5. 'Дійсність, реальність'
6	“Спосіб існування кого-небудь”; “Про щось дороге, необхідне, важливе”	6. 'Якість'

LIFE		
	Словникові дефініції (Лексичні значення)	Семантичні ознаки

1	<p>“The existence of an individual human being, animal or a plant” (існування людини, тварини або рослини);</p> <p>“(in Christianity and some other religious traditions) either of the two states of a person's existence separated by death” (в християнстві та в деяких інших релігійних традиціях – обидва стани людського існування, відокремлені смертю);</p> <p>“(in various games) one of a specified number of chances each player has before being put out” (в різних іграх – один з індивідуально визначеної кількості шансів, що надається кожному гравцеві до моменту видалення з гри)</p>	1. ‘Existence’ (існування)
2	<p>“Human activity in general” (людська діяльність взагалі)</p>	2. ‘Activity’ (діяльність)
3	<p>“Vitality, vigour” (життєздатність, сила);</p> <p>“Vivacity; animation” (пожвавлення, жвавість);</p> <p>“Living individual” (живий індивід; істота);</p> <p>“Living organisms considered as a group” (група живих організмів)</p>	3. ‘Vitality’ (енергія, жвавість)
4	<p>“The period of a living thing, especially a human being” (період існування людини);</p> <p>“The period during which something inanimate or abstract continues to exist, function, or be valid” (період, в продовж якого неістота або абстрактна сутність функціонує, набуває вагомості);</p> <p>“The span of time during which an object operates” (термін дії об'єкту);</p> <p>“Biography” (біографія; життєвий шлях когонебудь)</p>	4. ‘Duration’ (тривалість)
5	<p>“Actual environment or reality” (фактичне оточення; середовище або реальність);</p> <p>“(in art) the depiction of a subject from a real model” (в живописі – змалювання; натура)</p>	5. ‘Reality, actuality’ (дійсність, реальність)
6	<p>“A particular type or aspect of human existence” (особливий тип або аспект людського існування)</p>	6. ‘Quality’ (якість)

VIЕ		
	Словникові дефініції (Лексичні значення)	Семантичні ознаки

1	“Ensemble des conditions et caractéristiques d'existence” (сукупність умов та характеристик існування); “(pratiques religieuses) Bonheur éternel des élus après la mort” (в релігійних традиціях – вічне блаженство після смерті)	1. ‘Existence’ (існування)
2	“Ensemble des activités entre personnes qui marquent l'existence et le fonctionnement d'un secteur, d'un groupe” (сумісні дії людей, які спрямовані на підтримання існування й функціонування сектору, групи)	2. ‘Activité’ (діяльність)
3	“Vitalité; animation” (динамічність, порив, пожвавлення); “Êtres vivants” (живі істоти)	3. ‘Vitalité’ (енергія, жвавість)
4	“Durée de fonctionnement, d'utilisation de quelque chose” (тривалість роботи, експлуатація чогось); “Durée de l'existence humaine” (період людського існування); “Biographie” (біографія); “Existence, évolution” (існування, розвиток)	4. ‘Durée’ (тривалість)
5	“Manière de vivre propre à un groupe” (спосіб життя властивий групі людей)	‘Réalité’ (дійсність, реальність)
6	“Mode d'existence de quelqu'un” (спосіб існування кого-небудь)	‘Qualité’ (якість)

Феномен ЖИТТЯ як екзистенціал, підтверджений семантичною ознакою ‘Існування’ (*англ.* ‘Existence’; *франц.* ‘Existence’), генетично виходить зі своїх природних основ, репрезентованих наступними лексичними значеннями досліджуваних слів *життя, life, vie*: *укр.* “Вища форма існування матерії, найхарактернішими рисами якої є обмін речовин, самооновлення, самовідтворення”; *англ.* “The existence of an individual human being, animal or a plant” (існування людини, тварини або рослини); *франц.* Ensemble des conditions et caractéristiques d'existence (сукупність умов та характеристик існування).

Порівнюючи семний склад лексем *життя, life, vie* на позначення сутності феномена ‘Існування’ як буття всього живого, спостерігаються певні розбіжності в понятійній структурі цих слів.

В українському лексичному значенні “Сукупність явищ, що характеризують існування” життя розглядається як конгломерат подій, що керує буттям людини, видозмінюючи його: *укр.* *життя провчило* (хто-небудь був покараний за певні вчинки, дії і т. ін.), *життя бере своє* (перемагає те, що впливає з законів розвитку природи і суспільства), *життя навчить* (хто-небудь на практиці зробить висновки, як треба діяти), *життя притиснуло, життя повернулося гострим боком* (хто-небудь зазнав труднощів, невдач, потрапив у скрутне становище).

Англо- й франкомовні словникові матеріали, на противагу українським

лексикографічним джерелам, фіксують лексичні значення, котрі безпосередньо торкаються теми християнського визначення феномену ЖИТТЯ, згідно з яким земне існування людини після смерті переходить в інший стан – загробне життя [англ. (in Christianity and some other religious traditions) either of the two states of a person's existence separated by death”: *the future life, the life hereafter, the life after death* (життя у майбутньому, загробне життя, життя після смерті)], яке, на думку французів, обов’язково має бути щасливим в потойбічному світі [франц. “Bonheur éternel des élus après la mort”], наприклад: *vie éternelle* (вічне життя), *aller [passer] de vie à trépas* (переселитися в потойбічний світ).

Традиційно лексемою *life* в різних англійських іграх позначається один з обумовленої кількості шансів, що надається кожному гравцеві до моменту його видалення з гри “(in various games) one of a specified number of chances each player has before being put out”). В українській ігровій практиці тільки завдяки проведенню ріеліті-шоу знайшла застосування дана запозичена «умова», на підставі якої сформувався сталий вираз *отримати (ще одне) життя* (мати ще один шанс на удачу, успіх у чому-небудь).

В аспекті ‘Діяльність’ (англ. ‘Activity’; франц. ‘Activité’) життя семантизується через “прояв фізичних і духовних сил живих істот”, який актуалізується внаслідок позитивних дій одного суб’єкта в оточуючій дійсності (англ. “Human activity”), або сумісних дій людей, які спрямовані на підтримання існування й функціонування сектору, групи (франц. “Ensemble des activités entre personnes qui marquent l'existence et le fonctionnement d'un secteur, d'un groupe”): укр.: *давати/надати життя* = франц. *donner la vie à...* (класти початок життю, існуванню когось, чого-небудь; народжувати, породжувати когось, щось); *зв’язувати/зв’язати своє життя* (вступати в близькі стосунки, одружуватися з ким-небудь), *хапатися за життя* = франц.: *se raccrocher à la vie* (виявляти велике бажання жити, намагатися, прагнути вижити, зберегти своє життя), *подарувати життя* (залишати живим, помилувати когось-небудь), *вступати в життя* = англ. *to enter upon life* / франц. *entrer dans la vie* ([букв. входити в життя] починати жити, діяти самостійно); англ.: *to give someone a start in life* ([букв. дати комусь старт в житті] вивести в люди), *to pawn one's life* (ручатися життям); франц.: *mener la haute vie* (вести світський спосіб життя), *refaire sa vie* (почати життя с початку), *faire sa vie* (улаштовувати своє життя).

Негативні прояви сил живих істот інтерпретуються як такі, що спрямовані, з одного боку, на примусове позбавлення життя: укр.: *кінчати/кінчити життя на шибениці* (бути повішеним), *відбирати життя* (доводити до смерті, убивати когось-небудь), *позбавляти життя* (умертвляти, убивати когось-небудь), *обірвати життя* (згубити, умертвити, убити когось), *рішити життя* (убити когось-небудь), *вкорочувати життя* = англ.: *take one's life* (необережними, необдуманими діями, вчинками призводити до передчасної загибелі, смерті), *choke the life out of somebody* (задушити когось); франц.: *ôter / prendre la vie* (вбити), а з іншого, на свідоме жертвування життям: укр.: *важити життям* (наражати когось-небудь на смертельну небезпеку), *класти життя* (гинути, вмирати, захищаючи, відстоюючи

кого-, що-небудь), *зложити життя* (загинути, борючись за кого-, що-небудь, захищаючи когось, щось); *віддати життя* = франц.: *donner sa vie pour* (загинути, борючись за кого-, що-небудь, захищаючи когось, щось), *накладати життям* (гинути, умирати, звичайно передчасно), *стратити життя* (загинути); англ.: *to give /to lay down/ one's life (for)* (віддати своє життя за когось, щось), *to worry one's life out of one* (вимотати душу /нерви/); франц.: *payer de sa vie* (поплатитися життям), *laisser sa vie* (стратити життя).

Відчуття і розуміння життя і смерті детермінують ставлення людини до реальності, сприяють формуванню особистісної системи цінностей, у межах якої вирішується головна проблема індивідуального буття – проблема пошуку смислу свого існування, сенсу життя, тобто такої організації буття людини, коли проблема смерті «знімалася» б повнотою виявлення життя: укр.: *боротьба не на життя і на смерть* (у досягненні мети не шкодувати життям, діяти найрішучіше), *скінчити життя, позбутися життя* (померти), *розлучатися з життям, прощатися з життям* (умирати); *життя обірвалося/перервалося* (хто-небудь перестав існувати, помер); англ.: *a life-and-death struggle* (боротьба не на життя, а на смерть), *gasp out one's life* (випустити/спустити духу); франц.: *lutte pour la vie* (боротьба за життя), *mourir tout en vie* (раптово померти), *quitter la vie* (піти з життя).

За семантичною ознакою 'Рух' (англ. 'Vitality'; франц. 'Vitalité') спостерігається значний кількісний збіг лексичних значень *життя, life, vie* в зіставлених мовах. До спільних характеристик руху як показника інтенсивності прояву життєвих процесів істоти відносяться наступні семи: укр. "Пожвавлення, рух, посилення діяльності живих істот", "Жива істота"; англ. "Vitality, vigour" (життєздатність, сила), "Vivacity; animation" (пожвавлення, жвавість), "Living individual" (живий індивід; істота); "Living organisms considered as a group" (група живих організмів); франц. "Vitalité; animation" (динамічність, порив, пожвавлення); "Êtres vivants" (живі істоти).

Специфіка життєвості через вираження жвавості та енергії тлумачиться в наступних прикладах: укр. *життя вирує, життя бує, життя клекоче* = франц. *la vie bat son plein*; *розквіт життя* (найвищий ступінь піднесення) = англ.: *prime (heyday) of life* (розквіт життя), *to sing with life* (співати з натхненням), *to put life into one's work* (працювати натхненно), *to the life, true to life* (як живий), *active attitude to life / active stand in life* (активна життєва позиція), *joyful (cheery, merry) life* (веселе життя), *to be life and soul of the party* (бути душею товариства), *have as many lives as a cat / have nine lives like a cat* ([букв. мати багато/дев'ять життів] бути живучим, як кішка); франц.: *en vie* ([канадський вислів] жвавий; меткий, моторний), *avoir sept vies bout à bout* ([букв. мати сім життів у стик] бути життєздатним), *plein de vie* (сповнений життям).

Фактичний матеріал трьох мов доводить, що характеристика живої істоти розповсюджується як на певну особу, яка викликає любов до себе, наприклад: укр. *кохання на все/всього життя*; англ.: *the light of your life* ([букв. світло в твоєму житті] людина, яку дуже кохають), *the life of the show* (душа шоу); франц.: *homme de ma vie* (чоловік мого життя), так і на організми, що розглядаються як цілісна

група: укр. *життя океану*; англ.: *wild life protection* (захист тваринного світу), *marine life* (морське життя), *plant life* = франц.: *vie végétale* (життя рослин).

Семантичною ознакою 'Тривалість' (англ. 'Duration'; франц. 'Durée') в лексикографічних джерелах трьох мов передається загальне позначення періоду існування людини, її біографії [укр. "Період існування когось-небудь; вік"; "Біографія"; англ. "The period of a living thing, especially a human being"; "Biography"; франц. "Durée de l'existence humaine"; "Biographie"].

Детальний розгляд лексичних значень, семантизуючих тривалість існування неістот в їхньому розвитку, переважно в англійській та французькій культурах, виявив наявність наступних варіантів:

а) термін експлуатації об'єктів [англ. "The span of time during which an object operates"; франц. "Durée de fonctionnement, d'utilisation de quelque chose"]: англ.: *shelf life* (строк збереження товарної якості продукції; строк придатності при зберіганні), *depreciable life* (термін амортизації; нормативний термін служби), *life of a loan* (строк кредиту); франц.: *vie utile* (експлуатаційна довговічність), *vie d'emmagasinage / vie en pot* (гарантійний термін зберігання), *vie moyenne* ([букв. середня тривалість життя] середня тривалість існування радіонуклідів до моменту розпаду)];

б) період, упродовж якого неістота або абстрактна сутність функціонує, розвивається та набуває вагомості [англ.: "The period during which something inanimate or abstract continues to exist, function, or be valid"; франц. "Existence, évolution"]: англ.: *the life of the committee* (повноваження/влада комітету), *the life of a bestseller* (популярність бестселера); франц.: *la vie des mots* (функціонування слів), *la vie des étoiles* (вік зірок).

Тривалість людського життя може визначатися сталістю, незмінністю: укр.: *тривале / довге (довгочасне) життя* (довголіття); англ.: *during the life (of), the path of life* (життєвий шлях), *long life* (довголіття), *life imprisonment* (довічне ув'язнення), *an appointment for life* (довічна посада); франц.: *à vie / pour la vie* (довічно, на все життя), *vivre une longue vie* (прожити довге життя).

Семантизація біографії людини розкривається через позначення життєпису як результату всього пережитого людиною за час її існування: укр.: *за життя, протягом цілого життя, усе (ціле) життя, через усе життя* (протягом всього існування людини); англ.: *life history* (біографія), *life history record* (письмова біографія / правопорушника/); франц.: *écrire une vie de Van Gogh* (писати біографію Ван Гога).

Особливістю періодизації людського існування у фраземіці трьох мов є наявність двох етапів на позначення життєвого шляху. Перший етап семантизує молодість в стадії розвитку, зросту: укр.: *світанок життя*; англ.: *Life begins at forty* (присл. Життя починається і в сорок років); франц.: *le matin de la vie* ([букв. ранок життя] юність), *à l'aurore de la vie* (на світанку життя), *beaux jours de la vie* ([букв. найліпші дні життя] молодість), *le seuil de la vie* ([букв. поріг життя] початок життя), а другий – старість; похилість: укр.: *на заході життя* (у похилому віці), *на крайнім порозі життя* (у глибокій старості); англ.: *in the evening of life* ([букв. надвечір'я

життя], *in the afternoon of one's life* [букв. пообідня життя] на схилі життя); франц.: *sur le penchant de la vie* (букв. на схилі життя), *hiver de la vie* ([букв. зима життя] старість), *à l'automne de la vie* ([букв. осінь життя] на схилі життя), *au couchant de la vie* (на заході життя).

Семантична ознака 'Дійсність, реальність' тлумачить життя як об'єктивно існуючу сутність; істину [(укр. "Те, що реально існує"; "Дійсність"; англ. "Actual environment or reality" (фактичне оточення; середовище або реальність); франц. "Manière de vivre propre à un groupe" (спосіб життя властивий групі людей)]: укр.: *епізоди життя* (факти особистого життя), *життя-буття* (спокійний плін життя), *світське життя* (життя мирян); англ.: *new life, new mode of life, new conditions of life* (новий побут); франц.: *vie ralentie* ([букв. уповільнене життя] біолог. діапауза (=сплячка), *la vie ambiante* (дійсність, що оточує). Безпосереднє сприймання дійсності зумовлює формування у людини досвіду, певних знань: укр.: *життя не скуштувати* (не мати життєвого досвіду), *пройти/проходити школу життя* (набути досвіду, змужніти, загартуватися в чомусь); англ.: *knowledge of life* (життєвий досвід), *school/university of life* (школа/університет життя).

В уявленнях українського, англійського та французького етносів життя виступає складною справою, здійснення якої вимагає від людини душевної стійкості та витримки: укр.: *Життя як шержиста нива, – не пройдеш, ноги не вколовши; Життя прожити – не лапті сплести; Життя прожити – не поле перейти* (= франц. *Il faut faire vie qui dure*); англ. *Life means strife* (Життя – це боротьба).

Наближення до реальності життя через мистецьке відображення природи вбачається винятково в англійському лексичному значенні в межах семантичної ознаки англ. 'Reality, actuality' – (in art) the depiction of a subject from a real model: *as large as life* (в натуральну величину; як живий), *to portray to the life* (точно передавати схожість), *still life* (натюрморт).

Можливість модусів життя пристосовуватися до різних умов реальної ситуації визначає комунікативну «заданість» і дає підстави для розгляду лексем *життя, life, vie* як одиниць дискурсної реалізації у фразеологічно-мовленнєвому висловлюванні: укр.: *Як життя?* (Як справи?) = англ. *How's life!*; *My dear life* (Мій любий; моя люба); *Upon my life!* (Слово честі!); *Nothing in life* (анітрохи; нічого подібного); *Bless my life!* (Боже мій! Хай Господь милує!); *While there is life there is hope* (Доки є життя, доти є надія /= поки людина живе, вона надіється); франц.: *Sur ta vie!* (Заприсягаюсь своїм життям!); *C'est la vie!* (Таке життя!); *Ce n'est pas une vie* (Ця ситуація нестерпна), *à nous la belle vie!* (Отепер заживимо!); *Vertu de ta vie!* (Боже милостивий!).

Семантика категорії ЖИТТЯ в аспекті 'Якості' (англ. 'Quality'; франц. 'Qualité') розкриває "Спосіб існування когось-небудь" (англ. "A particular type or aspect of human existence"; франц. "Mode d'existence de quelqu'un") в двох підмножинах, в яких оцінюються певні сегменти життя.

Перша підмножина вказує на специфіку досліджуваних іменників *життя, life, vie* у позначенні позитивного способу існування як чогось дорогого,

необхідного й важливого для людини: укр.: *справа життя* (щось надзвичайно важливе, серйозне для кого-небудь), *добитися ліпшого (кращого) життя, жити правдивим (праведним) життям*; англ.: *Life is sweet. Life is great if you don't weaken* (життя прекрасне, якщо людина не занепадає духом), *high life* (великосвітське товариство), *walk of life* (професія), *stirring life* (діяльне життя, зайнятість), *life assurance/=life insurance/* (страхування життя), *social life* = франц. *vie publique* (суспільне/громадське життя), *le temps de la vie* (щаслива пора), *vie spirituelle* (духовне життя).

Друга підмножина представляє семантику вжитку лексем *життя, life, vie*, що відзначається негативним ступенем прояву якості буття людини, яке може характеризуватися аморальністю, нераціональністю й марністю: укр.: *збавляти/збавити життя* (нівечити, марнувати життя), *гультяйське життя* (неробство, ледарство); англ.: *to lead a loose life* (гайнувати); *evil life* (розпусне життя), *life under hatches* (бідкування); франц.: *mendier sa vie* (жебракувати, жити в злиднях), *vie de chien* ([букв. життя собаки = укр. *собаче життя* = англ. *dog's life*] жалюгідне життя), *mener une vie déréglée* (жити розпусно), *vie de patachon* (застар. [букв. життя кучера диліжансу] розгульне життя), *vie d'artiste, vie de bohème* (безладне життя), *la belle vie, la bonne vie, la vie de château, la vie de cocagne, vie de pacha* (раювання, безтурботне життя).

Отже, в ході проведеного міжмовного аналізу категорії ЖИТТЯ як людської цінності встановлено, що в шости взаємопов'язаних аспектах – 1) 'Існування' (англ. 'Existence'; франц. 'Existence'); 2) 'Діяльність' (англ. 'Activity'; франц. 'Activité'); 3) 'Рух' (англ. 'Vitality'; франц. 'Vitalité'); 4) 'Тривалість' (англ. 'Duration'; франц. 'Durée'); 5) 'Дійсність, реальність' (англ. 'Reality, actuality'; франц. 'Réalité'); 6) 'Якість' (англ. 'Quality'; франц. 'Qualité') – актуалізація семного обсягу досліджуваних екзистенцій *життя, life, vie* (слів-репрезентантів однойменної категорії) наочно демонструє відмінність змістового наповнення, що свідчить про розмежування універсального та національно-маркованого у фраземіці трьох лінгвокультур. Перспективним видається дослідження лексичної семантики на позначення екзистенціальних цінностей з метою її формалізованого представлення.

Література

1. Людина в сфері гуманітарного пізнання. – К.: Укр. Центр духовної культури. – 1998. – 408 с.
2. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. / В. Г. Нестеренко. – К.: Абрис, 1995. – 336 с.

3. Ужченко В.Д. Східноукраїнська фразеологія: [Монографія]. / В. Д. Ужченко. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 362 с.
4. Краткая философская энциклопедия. – М.: Прогресс, 1994. – 575 с.
5. Фразеологічний словник української мови: В 2-х кн. / Уклад. В.М. Білоноженко та ін. – К.: Наук. думка, 1999. – Кн. 1: А-Н. – 528 с.; Кн. 2: Н-Я. – С. 529-980.
6. The New Oxford Dictionary of English. – Oxford: Oxford University Press, 1998. – 2152 p.
7. Le Petit Larousse (Dictionnaire Encyclopédique) – Paris: Larousse, 1995. – 1784 p.

Summary

The article focuses on the analysis of the nationally-cultural specifics of the existence categories ЖИТТЯ, LIFE and VIE on the material of the Ukrainian, English and French phrasemes.

MEDIA AND SOCIAL CHANGE

Sotak E.

P. J. Safarik University, Kosice, Slovakia

On Popperian cosmology

Since the very beginning of the existence of human race, we have been eager to understand forces that affect the world we interact with. We try not only to define objects in order to understand their (and our) role and function, but also to use them to create new objects that further affect each other and ourselves alike.

People have created their own world that has been built upon the natural world of atoms and molecules that helps them shape and change external objects. We have started living in parallel realities that we use to alter the others. To put it in Popperian terms, humankind has found itself in the system of three sub-worlds [Popper 1973]:

- a) Sub-world 1 represents the material world of physical objects,
- b) Sub-world 2 is the inner world of subjective mental states,
- c) Sub-world 3 is “the world of objective contents of thought”.

Each of these worlds relates to and affects each other and existence of any of these is structurally dependent on the existence of others. Popper’s World 1 is external reality independent from mind in which reality of phenomena is fully autonomous